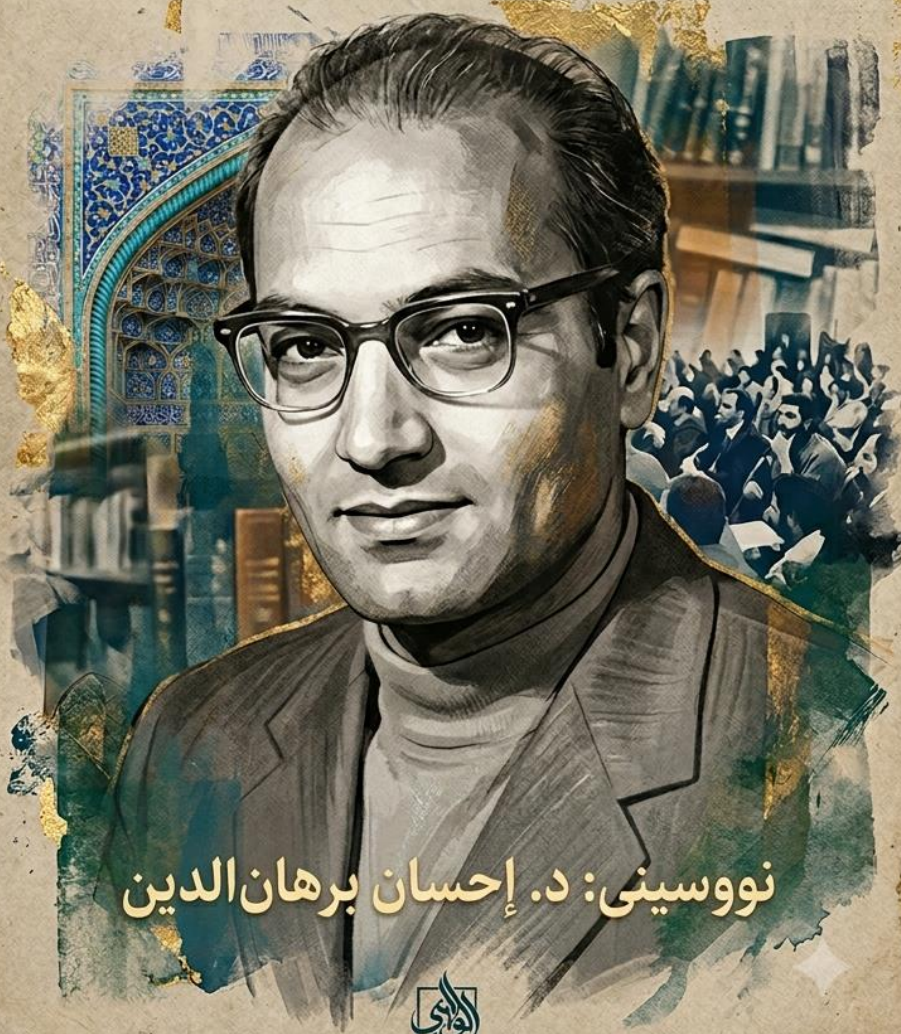

عەلى شەرىعەتى

كورتە يەك لە ژيان و بىر بۆچۈنە كانى

نووسىنى: د. إحسان برهان الدين

عەلى شەرىعەتى

كورتەيەك لە ژيان ويروبوچوونە كاني

نوسىنى

د. إحسان برهان الدين

ناوی (علي محمد تقی شریعتی مزینانی) ه ، له ساڵی 1933 له گوندیکی نزیک دهقهری خوراسان له ئیران له دایکبووه، پاش تهواوکردنی خویندن له کولێژی ئاداب ، له گهڵ نێردهیهکدا کانید کرا بۆ گهشتی خویندن بۆزانکووی سۆربۆن له فهرهנסا ، لهوئ توانی دوو پروانامهی دوکتۆرا به دهست بهینی، یهکیکیان له زانستی کۆمهڵناسی و ئهوی تریان له ئایین ناسی.

عهلی شهریعهتی ههر لهسهههتای لاویتی سههرگهرمی سیاسهت بوو ، سهههتا لهگهڵ (محمد مصدق) کاری کرد ، کاتیکیش له فهرهנסا بوو ههندئ چالاکی سیاسی لهوئ ههبوو، بۆ نمونه بهشداریکردنی له خۆپیشاندانیکی پشتگیری بۆ یهکهم سههرهک وهزیرانی کۆنغو (پاتریس لۆمۆمبا) که له لایهن دهزگای ههوالگری بهلجیکا تیرۆر کرا ، ئینجا کاتیک له فهرهנסا گهرایهوه بۆ ئیران له ساڵی 1969 حوسهینییهی (الإرشاد) ی

دامه‌زrand به مه‌به‌ستی په‌روه‌رده‌کردنی گه‌نجان
وئاراسته‌کردنیان، له سالی 1973 حوسه‌ینییه‌که
داخرا وځوی و باوکی بۆ ماوه‌ی یه‌ك سال و نیو
زیندانی کران که دوا جار به کاریگه‌ری هه‌ندئ
هه‌وئ وداکوکی نیوده‌وله‌تی و به‌تایبه‌ت هه‌ندئ
هه‌وئیی سیاسه‌تمه‌دارانی جه‌زائیری نازادکران،
چه‌ند جاریکی تریش له سه‌رده‌می ږژی می شاه
زیندان کراوه.

شه‌ریعه‌تی خاوه‌نی ژماره‌یه‌کی زوره له کتیب و
هه‌ندئ سه‌رچاوه نامازه بۆ نه‌وه ده‌که‌ن که له
حه‌فتاکاندا چه‌ند ملیون نوسخه‌یه‌ک له کتیبه‌کانی
فرۆشراوه ، له‌وانه:

(العودة إلى الذات ،الحسين وارث ادم ، الإسلام
والإنسان ،التشيع العلوي والتشيع الصفوي،
فاطمة هي فاطمة ، النباهة والاستحمار ،مسؤولية

المثقف، بناء الذات الثورية ، دين ضد دين ، الأمة
والإمامة ، الشهادة .أبي.. أمي.. نحن متهمون(...
شهریعتی نه یاریکی سه سهختی رژیمی شاه
بوو، نه وانیش به که سیکي کاریگهر و ترسناک
ته ماشایان ده کرد و حسابیان بو ده کرد، چونکه
بیرو که کانی له ناو گه نجاندا له ئیران بهرده وام له
په سه نندا بوو، هاوکات به پروای هندی له
که سایه تی و لیکۆله روان به سه کرده یه کی
سروش به خش دانراوه بو شورشى ئیسلامی
ئیران، هر چه نده شهریعتی دوو سال پیش
هه لگیرسانی شورشه که له دنیا ده چوو، هر
بویه هندی که به عقلی هه لسورینه ری شورشه که
ناساندوو یانه، ستایشی زوریش کراوه له لایه ن
هندی له سه رانی شیعه وه وه کو خامینه ئی و،
ره سه نجانی و، نه حمه د خومه ئینی و، موسی
الصدرو، طالقانی.

به كورتى شهريعتى يهكڭكه له كهسايهتیه
ناوداره گهورهكانى شيعه لهم سهردهمهدا ،
سهرهراى جياوازی كهسايهتیهكهى كه نهستهمه
له گهل هيچ كهسايهتیهكى ترى شيعهدها بهراورد
بكریت ، بهلام راستى كهسايهتى شهريعتى له
رووه نايينهكهيهوه به باشى روون نييه له لای
نههلى سوننهو، بگره لای شيعهكانيش
بهراودهيك كه ههنديكيان زور ستايشى دهكن و،
لهبهراندهدا ههنديكى تريان تهكفیری دهكن،
هوكارى نهو تيكهل بوونهش دهگهریتهوه بو:

1- نهو هموورهخنهى شهريعتى ناراستهى
فيكرى شيعهكانى كردووه و ههندي له
بيروباوهرهكانى نهوانى به نهفسانه ناوبردووه،
ههروهها له كتيبهكانيدا جوريك له رهخنه
بيزارى دهردهكهويت له دامهزراوه فهرميهكانى
شيعه ونهوانهى پييان دهوتریت پياوى نايينى.

2 -رەخنەگرتتى شەرىعتى لە دەولەتى سەفەھويىيەكان كە لەسەرەتاي سەدەى دەيەمى كۆچى ئىرانىان كرد بە دەولەتتىكى شىعە و جياوازيکردنى لە نيوان شىعەگەراى سەفەھوى و عەلەھوى، يان شىعەگەراى سوورو رەش.

3 -ھەندئ وتەى باش وئەرىنى ھەيە دەربارەى ھەندئ لە ھاوہلان و زانايانى ئەھلى سوننەت بە پىچەوانەى بۆچوون وبيروباوہرى شىعەكان.

4 -بانگەشەکردنى بۆ بيروكەى نزيكبوونەوہ (التقريب) لە نيوان سوننە و شىعەدا.

ئەوہى كە شاراوہ نبيە شەرىعتى ھەر زو كەوتە ژىر كاريگەرى ھزرى ماركسييەكان و بە بىرى سۆشئاليزمى سەرسام بوو، لەوانەشە سەرەتاي كاريگەر بوونى بە كۆمۇنيستەكان لەو كاتەوہ بىت كە پەيوەندى كرد بە كۆمەلەى

(نهضت خدابەرستان سوسیالیست)، ههروهها
شهریعهتی هاوسه‌رگیری کرد له گه‌ل خوشکی
سه‌رکرده‌یه‌کی کۆمۆنیستی ئەندام له پارتی
(توده) ی چهپ، کاتیکیش له فهره‌نسا بوو
په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل چه‌په‌کان هه‌بوو، له‌گه‌ل
هه‌واری بومیدیەن یش په‌یوه‌ندیه‌کی تایبه‌تی
بوو، جگه‌ له‌وه‌ش به‌رده‌وام رۆژنامه‌و گۆقاری
چه‌په‌کانی ده‌خوینده‌وه‌و، کتیبی (حرب العصابات)
گیقارا شی وه‌رگیرا. جگه‌ له‌وه‌ش په‌یوه‌ندی
له‌گه‌ل جان پۆل سارته‌ری فه‌یله‌سوفی وجودی به
ناوبانگ هه‌بوو، کتیبیکیشی له‌ کتیبه‌کانی سارته‌ر
وه‌رگیرابوو سه‌ر زمانی فارسی، له‌ گه‌ل
گه‌رانه‌وه‌شی له‌ فهره‌نسا بو ئیران په‌یوه‌ندی
باشی له‌گه‌ل سه‌رانی موجه‌یدی‌ن خه‌لقى
کۆمۆنیستی دا هه‌بوو، زۆریش پینان سه‌رسام
بوو، پینتریش رۆمانیکی (عبد الحمید جوده

السحر (ی به ناونیشانی: "أبو ذر الغفاري:
الاشتراكي المؤمن". "أبو ذر، خدابست
سوسیالیست". وەرگێر ابووه سەر زمانی فارسی.
بهلام لهبەر نهو رۆله دیاره ی که ههیبوو له
سهردهمی شاه له دژایهتی رژیمةکهی، دهبینین
که سایهتییهکی وهکو خومهینی خوی له قهره ی
رهخنهگرتن له شهریعهتی نهداوه ، ئەمه له
کاتییدا بوو که له لایهن (مرتضى المطهري) به
هوی لایهنگری تهواوی شهریعهتی بوو هندی
له بیروباوهرهکانی کۆمهنیستی و سۆشیالیزمی
تهکفیر کرا و، زۆرینک له شیعهکان
حوسوینییهکهی شهریعهتییان به کوفرستان واته:
مۆلگای بی باوهری ناو دهبرد. هاوکات هندی
زانای تری شیعهش زۆر بهرگرییان لی دهکرد
وهکو (طالقانی).

شهریعتی له لایه‌که‌وه به‌رگری له شیعه ده‌کرد
و داوای خاوین کردنه‌وه و پالوتتی ریره‌وی
شیعه‌ی ده‌کرد له لادان و درۆ و نه‌فسانه ، له
لایه‌کی تریشه‌وه باوه‌ری به‌ بیری سۆشیالیزم و
شیوعیه‌کان هه‌بوو ! له راستیدا شهریعتی نه‌ک
ته‌ها کۆکردنه‌وه‌ی نیوان شیعه‌گه‌رایه‌تی و
سۆشیالیزمی له‌لا ئاسایی بوو ، به‌و پێیه‌ی نه‌و
بانگه‌وازی بو‌ ئیسلامیکی پیشکه‌وتنه‌وازی ره‌خنه
نامیزده‌کرد ، به‌لکو نه‌و ژیا‌تی خۆی ته‌رخان
کردبوو بو‌ تیه‌ه‌لکشکردنی سۆشیالیزم له‌ گه‌ل
بنه‌ما پیشکه‌وتنه‌وازه‌کانی ریره‌وی شیعه وه‌کو
خۆی ده‌لێت.

به‌مه‌ش ده‌کریت به‌و ده‌رئه‌نجامه‌ بگه‌ین که
شهریعتی نه‌ک هه‌ر ته‌ها به‌ تیه‌گه‌یشته‌نیکی
مارکسیزم له‌ نایین تیه‌گه‌یشته‌بوو، به‌لکو نایین و
شیعه‌گه‌رایه‌تی - به‌شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان -

کردبوو به ئامرازیک بو تئپهراندنی مارکسیهت بو
هزری خه لکی.

له راستیدا عه لی شه ریه تی به هوی
پسپورییه که ی له بواری کومه ناسی و کاریگه ری
راسته و خوی نایین له سه ر کومه لگا، زانیارییه کی
زوری هه بوو ، خاوه نی تیگه یشتن و عه قلیکی
زور گه وه بوو، مه به ستیشی نه وه بوو نایین
به کاربه نییت بو هوشیارکردنه وه ی خه لکی به پی
نه و ریره وه ی خوی باوه ری پی بوو، که
بیگومان تیگه یشتنی شه ریه تی بو نایین و بو
مه زه به ی شیعه زور جیاواز بوو له تیگه یشتنی
هه ر شیعه یه کی تر، من له به دواداچووندا بو
تیگه یشتن له م بیرمه نده، سه ره رای کاریگه ر
بوونی به سوشیالیزم و شیوعی و وجودیه کان ،
به لام له کۆتاییدا به پیناسه یه کی تایبه ت دیندار
بووه و باوه ری به مه زه به ی شیعه بووه،

لهوانهيه باوهري به زور وردهكاري نهبووييت،
لهوانهشه نهو حوسوينييهي كه له پاش
گهرايهوهي له فهرهسا دايمهزرااند خوي له
ناخيدا باوهري پينهبوو بيت و وهكو نامراز و
هوكاريك نهو ههنگاوهي ههنگرتبيت له پيناو
هوشيار كردنهوهي خهلكي ولاتهكهي، بهلام
بيگومان به نيازبووه چاكسازي گهوره لهو
مهزههيه نهنجام بدات به پيني بنهماكاني
ببركردنهوهو قهناعهتي خوي كه تارادهيهكي زور
رهنگ و تامي سوشياييزم وال بوو بهسهريدا. نهو
ويراي نهوهي له هيله پانهكاندا له گهل شيعهكاندا
ناكوك نهبووه، بهلام وا دياره دهمارگيري نهبووه
بو نهو ريرهوه و له كاتي پيويستدا رهخنهشي
لنيان گرتووه، نهمهش بووته هوي دابهش
بووني تيروانيني سهراي شيعه بو نهو بيرمهنده.

ئینجا بئگومان عهلی شه‌ریعه‌تی ریره‌وی نه‌هلی
سوننه‌ی پی باش نه‌بووه و به‌هه‌له‌ی زانیوه‌و،
ریره‌وی شیعه‌شی - ویرای ره‌خنه‌کانی - بو
شوینکه‌وتن به راست تر زانیوه ، له کتیبی
(التشیع العلوي والتشیع الصفوي) لاپه‌ره 76 -
77 ده‌لئیت: "إن الخلاف بین الشیعة والسنة هو
فی الأساس خلاف فکری وعلمی وتاریخی یرتبط
بطریقة فهم حقیقة الإسلام، وکل ما یدّعه الشیعة
فی هذا المجال - وهو ادّعاء وجیه - أنه ینبغی
لمعرفة حقیقة الإسلام الاقتداء بأهل بیت النبی
وعلی (ع) لأجل أن تكون المعرفة مباشرة ومن
دون واسطة، وهذا بحدّ ذاته کلام معقول، كما
یدّعی الشیعة أن مواصلة طریق الرسالة وروحها
بعد النبی مرهونة باتباع علی (ع) والاعتراف به
خليفة بعد النبی دون غیره ممّن عجزوا عن

مواصلة الرسالة بروحها حتى آل أمر المسلمين
إلى ما آل إليه مما يعرفه الجميع"

ههلويستی شهريعتی دهر باره ی هاو لآن به
شيويهكي گشتی وهكو ههر شيعهيهكي تره ، كه
وهكو كومه نيك خاوهن بهر ژه وهندی و خه لکی
لادرو پيلانگيري دوور له بنه ماكاني نايين و
زه وتكه ر بو مافي خيلافهت له عهلي له دژي
ئيسلام ته ماشايان دهكات ، به لام سهره راي
نه وهش شهريعتی نكو لي ده كرد له جنيودان به
هاوه لان و هه ندي جار ستايشي عومه ري ده كرد
ره زاي خواي لنييت، شهريعتی ده لیت: "إن
منطق عليّ لم يسوغ له الإساءة إلى عمر والتقليل
من شأنه، بالرغم من إهدار حقوقه وجعله حبيس
الدار بتواطؤ سياسي بين عمر وأبي بكر، بل إنه
لم يتنكر للخدمات التي قدّمها عمر للدولة
الإسلامية لأنه لا يريد أن يغمط حق الرجل على

خلفية أخذ الخلافة منه بغير حق" التشيع العلوي
و التشيع الصفوي/116-117..

بهلکو جاروبار دهبنین شهریهتی ستایشی
هندی له زانیانی سوننه دهکات ، که له
وردیوونهوهدا دهردهکهویت ستایشی نهوانه
کردوو که ههلوئیستیان نهرم و (متساهر) بووه
بهرانبهر به شیهه، یان لهو کهسانه بوونه که
بانگهشهی نزیکبوونهوی نیوان ههردوو
مهزههپی سوننهو شیعهیان کردوو، وهکو: عبد
المجید سلیم و، شهیخی پیشووتری نهزههر
محمود شلتوت که نهو پیی و ابوو مهزههپی شیعه
وهکو ههر مهزههپیکی تری سوننهکان وایه بو
خوا پهستن. ههروهها ستایشی نهو زانیانه
دهکات که ستایشی شیعهکانیان به باشی کردوو.

هه‌لۆیستی شه‌ریعه‌تی له ده‌وله‌تی سوونی له
 ئیسلامدا له درێژایی میژوودا، هه‌مان هه‌لۆیستی
 شیعه‌کانه که وای ده‌بینن ده‌وله‌تیکی
 سته‌مکاروگه‌نده‌ل بووه، چونکه دانیان به مافی
 پێشه‌وایه‌تی و ئیمامه‌ت بوو شیعه‌کان نه‌ناوه،
 هه‌موو نه‌و ده‌وله‌تانه‌ش له سه‌رده‌می راشیدی
 تا‌کو عوسمانییه‌کان، له دیدی عه‌لی
 شه‌ریعه‌تییه‌وه، له‌سه‌ر بنه‌مای زه‌وتکردنی مافی
 عه‌لی و نه‌وه‌کانی درووست بوونه، شه‌ریعه‌تی له
 هه‌مان سه‌رچاوه‌ی پێشوودا ده‌لێت: "تمکن جمیع
 المستکبرین وطواغیت الزمان وأصحاب البیوتات
 من العرب والعجم والترك والمغول والتتار من
 بلوغ سدة الحكم والاستواء علی مسند خلافة النبی
 ما عدا آل النبی وأهل بیته من أئمة الحق والهدی"
 ده‌رباره‌ی به‌نی ئومه‌یه‌یه‌ ده‌لێت: "أما بنو أمیه
 فصحیح أنهم یکتون عداً تاریخیا للإسلام، وكل

المصائب التي جرت على الدين كان لهم فيها اليد الطولى.."، دهر بارهى دهولهتى عوسمانيش دهئيت: "لا ينبغي الشك هنا في أن الحكومة العثمانية كانت حكومة فاسدة، ولم تكن تليق بحمل وسام الحكومة الإسلامية". به لام هاوكات له روانگهيهكى سياسييهوه دهبينين له جينگهيهكى تر دا خووزگه دهخوازيت كه (صلاح الدين) له فلهستين زيندوو بيتهوه و، خاليدى كورى وهليد جاريقى تر بگهر يتهوه بوئهوهى شمشيرهكهى له دژى رومهكاندا ههلكيشيت.

ههروهها شهريعتى لهوانهيه له ههموو شيعهكان بهوه جيابيتهوه، كه رهخنهى توندى ههيه له دژى دهولهتى سهفهوييهكان و پيى وايه نهوان زيانيان به مهزههپى شيعه گهياتدوهوه، پيويسته نهو بيروكه گومرايانهوه توندرهوانهيان جاريقى تر لهسهه بيري شيعه لابدريت ،

شهریعتی له روانگهی بیرکرنهوهی
سۆشیالیزمی خۆیهوه پیتی وایه دهولتهی سهفهوی
ئهوپهری خراپهیان بهرانبهر مهزههبی شیعهکان
کردوه، کاتیک له مهزههبیکی شۆرشگیرانهی
نکوئیکار له ستهم، کردووینانه به مهزههبیکی
فهرمی بۆ خهئکی که به زهبری هیز بههرمههه
بووه له پشتگیری دهولته و فهرمانیرهواکان ،
ئهو دهئیت:

(التشیع حقبتان تاریختان، بینهما تمام الاختلاف،
تبدأ الأولى من القرن الأول الهجري حيث كان
التشیع معبرا عن الإسلام الحركي في مقابل
الإسلام الرسمي والحکومي الذي كان يتمثل في
المذهب السني، وتمتد هذه الحقبة إلى أوائل العهد
الصفوي، حيث تبدأ الحقبة الثانية والتي تحول
فيها المذهب الشيعي من تشيع حركة ونهضة إلى
تشيع حكومة ونظام "

به لآم نهم بۆچوونهی شهریهتی لهوه سه رچاوه دهگریت که نهو پیی وایه سه فوهویه کان زیانیان به ریرهوی شیعه گه یاندووه و لاوازیان کردووه و بوونهته ریگر له بهردهم خه لکیدا که به شیوهیهکی راست و رهوا ببنه شیعه ، لهم هه لویسته شیدا نه بینین شهریهتی وهکو پاریزه ریک و خاوهن هه لویستیک له سه ر مه زه هپی شیعه ره خنه لهوان دهگریت ، چونکه نهو شانازی بهوه ده کرد که زور دلسۆزی ریرهوی شیعهیه و هه رچی به ره همیکی نووسین و تاری نهو که جیگهی ره خنهیه به لای هه ندیکه وه، مه بهستی به رژه وهندی و سه روه ری شیعه کانه ، شهریهتی ده لیت: "... أما أنا فتشهد جميع آثاري المطبوعة والمسموعة والتي هي الآن في متناول الجميع بأنها كانت تدور في الغالب على محور واحد هو الدفاع عن هذا المذهب. ويعزز ذلك أن أساس

نظرتي الفلسفية والاجتماعية تبتني على رؤية
شيعية واضحة، وكان أول كتاباتي صدر قبل ثمانية
عشر عاما حول (أبي ذر) وآخرها كتاب (الشهادة
رسالة الحسين) و(الدعوة رسالة زينب)، وإن
ميولي الشيعية واضحة جدا، سواء في هذه الكتب
أو في غيرها من القضايا الاجتماعية" ..

ئاساييه به لامه وه و بهلكو به پيوستى ده زانم بئيم
: وردبوونه وه و تويژينه وهى بهرهمه كانى
على شهريعتى ناسان نييه ، چونكه بو نمونه
له كتيبيكى گرنكى وهكو كتيبى (العودة إلى الذات)
- كه به پيى بوچوونى هه ندى له تويژره
سوننييه كان، له وان هيه گرنكترين كتيبى
شهريعتى بيت ، له هه موو لاپه ره يه كيدا زياتر له
بيروكه و بوچوونيكى تايبه تى نهو بيرمه ندهى
تيدايه، به لام من لهو برهى توانيم بيخوينمه وه
له بهرهمه كانى و، نهو سه رچاوانه ي ديراسه يان

کردووہ چی لہ ئهہلی سوننہت - کہ کہمن
ئوانہی نامازہیان پی کردووہ - یان ئوانہی لہ
ناوخی مہزہہبی شیعهوہ باسیان کردووہ ، کہ
دوو ہلہسہنگاندنی دژ بہ یہکیان بو کردووہ ،
بہم دہرہنجامہ سہرہتاییانہ گہیشتم:

1- شہریعتی بیرمہندیکی خاوەن توانای فیکری
و فہلسہفی تاییہت بووہ، کتیبہکانی زور داہینان
و بیروکھی روشنبیری ورد و نامازہی فہلسہفی
و پیناسہی گرنگ لہ خو دہگرن، بہلام تیگہشتن
لہ بہرہمہکانی ئاسان نییہ و تہنہا ئوانہی
ئاستیکی بالایان ہہیہ دہتوانن لہ مہبہستہکانی
تیبگہن ، چونکہ تیروانینہکانی زور جار فہلسہفہ
نامیزن.

2- شہریعتی کہسیکی شورشگیر بووہ و بو ئہم
مہبہستہش بہ شیوہیہکی گشتی باوہری بہ

رئبازی فیکری رۆژئاوایی بووه ، به شیوهیهکی
تایبهتیش باوهری تهواوی به بیرى سۆشیالیزم
بووه ومارکسییهتی به میکانیزمیکی گونجاو
بینیوه بۆ مامهله کردن له گهه تاك و کۆمههنگا و
هۆشیارکردنهوهیان و، لهو بارهوه ههول و
کۆششی زۆری ههبووه و پهیههندی له گهه
سههرانی وجودی و شیوعیههکانی سههردهمی خۆی
ههبووه، وهکو: جان پۆل سارتهر و، ههوارى
بومیدیهن و، سههرکردهکانی موجهیدین خهلقى
ئیرانی.

3 -سارتهر سههرسام و موعجیب بووه
بهشهریهتی و، وتوویهتی : نهگهر بریار بووايه
دینیکم هههئبژاردایه - که سارتهر باوهری به دین
نهبووه - نهوا دینهکهی عهلی شههریهتیم
ههههئبژارد.

4 -سهره‌رای نهوهی به ته‌واوی له ژیر
کاریگه‌ری فیکری مارکسیزم بووه، به‌لام به پئی
پیناسه‌یه‌کی تاییه‌تی خوی و، بی دهرچوون له
بنه‌ما سهره‌کییه‌کانی ریره‌وی شیعه‌کان، نه‌و
همیشه شیعه بووه‌و جه‌ختی له‌سهر نه‌وه
کردووه‌ته‌وه که جگهر‌سۆز و به‌ئه‌مه‌ک بووه بو
نه‌و مه‌زه‌یه.

5 -ره‌خنه‌ی هه‌بووه له پیاوانی نایینی شیعه‌و به
تاییه‌تی ره‌خنه‌ی له‌ده‌وله‌تی سه‌فه‌وییه‌کان
هه‌بووه که زیانیان به مه‌زه‌یه‌ی شیعه گه‌یاندووه
و ناشیرینیان کردووه، له راستیدا ره‌خنه‌کانی
شه‌ریعه‌تی له مه‌زه‌یه‌ی شیعه، ده‌چیتیه‌ی خانه‌ی
ره‌خنه‌ی بونیاتنه‌رو، وا دیاره ویستوویه‌تی به
میکانیزمیکی سۆشیالیزمی چاکسازی له
کو‌مه‌لگای ئیرانی شیعه مه‌زه‌یه‌دا بکات.

6- وهكو زانايهكى كومهلناس، كه كارى لهسهه
كۆمهنگا كردووه، خاوهنى كۆمهلىك نامرازو
كه رهستهى مهعريفى زه به لاه بووه ،
هۆشيارىيهكى زۆرى هه بووهو، ههولئى داوه نهو
هۆشيارىيه به كۆمهنگا بگهيه نئيت، به لام وهكو
هه ندئى له تويزه رهوان ده لئين: شه ريعه تى
هۆشيارىيه كهى وهكو جهسته يهكى زۆر كهوره
بووه كه قاچه كاتى برى تى بن له ده نكه شقارته!
له ورووهى كه نه يتوانيوه پييان رى بكات، هه ر
بۆيه زانيارىيه كانى له ناستىكى نه زه ريدا
ماونه ته وه.

7- مه گه ر به شيوه يهكى ناراسته وخۆ، نه گينا
نه سه له ميندراوه كه شه ريعه تى عه قلى
هه لسورينهرى شۆرشى ئيسلامى ئيران بووبىت
،يان گوايه سرووش به خشى سه رانى نهو
شۆرشه بووبىت، چونكه سه ربارى نه وهى كه

گومان نییه لهوهی شیعهبووه، بهلام میکانیزمی
نیشکردنی له گهل مهلاکاندا زور جیاواز بووه ، ،
تهنانهت خومهینی هیچ ناماژهیکی به راشکاوی
نییه دهربارهی شهریهتی، نهگهر چی رهخنه لی
نهگرنتی جیگای سهرنجه و لهوانهشه بوئهوه
بگهریتهوه که شهریهتی لهو ههل و مهرجه
رؤلی بهرچاوی دژ به رژیمی شاه ههبووه و له
نییراندا خاوهن جهماوهری بهرفراوان بووه ، بویه
خومهینی لیبی بی دهنگ بووه.

8-شهریهتی سهرهرای نهوهی ستایشی هندی
هاوهلانی وهکو عومهری کوری خهتتاب رهزای
خوای لیبیت کردووه، ههروهها ستایشی هندی
له زانایانی سوننهی کردووه که ههلویستیان نهرم
بووه بهرانبهر به شیعه، بهلام نههلی سوننهتی
وهکو لایهنی تیوری و سیاسی پراکتیکی تیکرا به
ههله زانیوهو له بهرانبهریشدا کیشهی شیعهی به

کیشیه‌کی راست و ره‌وا بینوه، له گهل هندی
جیاوازی میکانیزی و رواله‌تی که هه‌بیووه.

9- شه‌ریعه‌تی باوهری به مملانی نیوان شیعه‌و
سوننه نه‌بووه و پیوستیه‌کی نه‌بینوه بو
پینک‌دادانیان.

10- شه‌ریعه‌تی له هندی له کتیه‌کانیدا ویرای
ره‌خنه گرتی توندی له سه‌فه‌وییه‌کان و زانا
گه‌وره‌کانی شیعه‌ وه‌کو مه‌جلیسی خاوه‌نی (بحار
الانوار) که تۆمه‌نباری کردووه به‌وه‌ی وه‌کو
سونیه ئومه‌وییه‌کانه ئه‌ویش، به هه‌مان شیوه
ره‌خنه‌ی له رۆژه‌لاتناسه‌کان و مارکسیه‌کانیش
گرتووه و هندی له بیروباوهره‌کانی گه‌نگه‌شه
کردووه و به‌رپه‌رچی داونه‌ته‌وه، نه‌مه‌ش
نامازه‌یه‌کی روونه بو ئه‌وه‌ی به شیوه‌یه‌کی گشتی
عه‌لی شه‌ریعه‌تی هه‌ولی داوه به ویزدانه‌وه

بنووسیت و بکۆلئیتەوه، هیچ نەبیت بە پێی
بەرنامەو پلان و رییازی خۆی کە باوەری پێی
هەبوو.

11- شەریعەتی باوەری بە دەولەتی دینی نەبوو
بە هیچ شیوەیەک، هەر بۆیە شەرعییەتی
دەولەتی سەفەووییەکان رەت دەکاتەوولە
کتیبەکانیدا بە توندی رەخنەییان لێ دەگریت.

12- شەریعەتی خویندناوەی بۆ میژوو، بۆ
رووداوکان، بۆ کۆمەڵگا، بۆ دیاردە گەورەکان،
جۆریک لە ناروونی پێوە دیارە و بە پێی
پێوەرەکانی قورئانیش نەبوو، تیروانین و
لێکدانەوهی بۆ ئەو دیاردانە، لە دیدیکی مارکسی
و حەتمییەتی میژووویەوه بوو، تەکفیر کردنی
هەندێ لەسەرانی شیعەکانیش بۆ ئەو رەنگە لەم
روانگەوه سەرچاوەی گرتبیت.

13 -شهریعتی بهو تایبہتمہندیانہی کہ
ہہیبووه، بهو دیدو تیروانینہی کہ لہسہری بووه
و کاری پی کردووه، کہسیکی تری ہاوشیوہی لہ
ناو شیعهکاندا نییہ، تہنانت لہ کہسیکی وہکو
(موسی الموسوي) و (علي الوردی) ش
جیاوازبووه، ہندی لہ تویرہرہکان پییان وایہ لہ
رووی توانای فیکری و فلسفہی و بہدہر لہ
ئینتیمای مہزہبی و بیرو بوچونہکانی، جوړیک
لہ نزیکی لہ نیوان کہسایہتیعلی شهریعتی و
محمد قطب دا ہہیہ.

14 -شهریعتی لہو بہرنامہی کہ ہہیبووه و، لہ
ہہولہکانیدا بو چاکسازی لہ ئیراندا سہرکہوتوو
نہبووه، نہشیتوانیوہ بیروکہکانی لہ ناو
کتیبہکانی دہربکات بو سہر زہمینہی واقع
لہوولاتہ، لہ کوتاییشدا - لہ ژیانیدا و لہ پاش

مردنیشی - بهکارهینراوه له لایهن شیعهوه بۆ
ههندی مه بهست و مهرامی تایبته.

15 - کهسانیکی زۆر به عهلی شهریعهتی
سهرسامن و پێوهی ئەنازن، مولحید و
وجودییهکان له سهرووی ههمووشیانوهه جان
پۆل سارتهر، عهلمانییهکان به گشتی،
قورئانییهکان وهکو جمال البنا و عدنان ابراهیم که
به شیوهیهکی زۆر سهرنج راکیش له یهکیک له
وتارهکانیدا ستایشی دهکات ، ئەهلی سوننهش
ژمارهیهکی بهرچاویان پێی سهرسامن - به
تایبتهتی ئەوانهی که له رووی فیکرو
بیروباوهرهوه کیشهیهک له مهزههبی شیعهدا
نابینن، یان ئەوانهی به ناو سوننن و ههستیاری
زۆریان له گهل ئەو زاراویه ههیه، یان ئەوانهی
کهوتوونهته ژیرکاریگهری هزری شیعهو
ههمیشه رهخنهیان له میژووی ئیسلامی و

سیستمه سیاسییه حوکمرانهکانی سوننه له دریزایی میژوودا ههیه، تهنا نه کتیبهکانی وهردهگیرد ریت و دهخوینریتتهوه وهکو ههر بیرمهندیکی تری سوننی مهز هه ب.

15 -شهریعهتی نهگهر وهکو بیرمهندیکی و زانییهکی کۆمهلناس و نووسهریکی به توانا تهماشای بکریت وتهنها لهو روانگهوه ههلبسهنگینریت ، بیگومان سهنگینی خوی ههیه و ژمارهیهکی گرنکه له گۆرهپانی فیکر و دونیای نووسیندا، بهلام نهگهر به پیوهری قورنان وسوننهت و پیوهرهکانی بیروباوهری ئیسلامی وبنهما و بنچینه جیگیرهکانی ئیسلام تهماشای بکریت ، لهو حالهتهدا کهسینکه خاوهن بیریکی نامۆیه به قورنان و به سوننهت و بناغه نهگۆرهکانی ئیسلام، بهو پییهش به هیچ شیوهیهک ناکریت وهکو پیشهنگ و کهسی متمانه پیکراو

مامه‌له‌ی له گهل بکریت، به‌لکو کتیبه‌کانی
سه‌ره‌رای گرنگیان جوړه‌ها بیروبوچوونی
جیاوازی ئیسلامی و شیعی و سوننی و فله‌سه‌فی
و مارکسی و سوشیالیزمی و روشنبیری گشتی
تیدایه ، هه‌رگیز ناموژگاری که‌سی سه‌ره‌تایی
ناکریت بیانخوینیته‌وه ، مه‌گه‌ر به سه‌ره‌پرشتی
ماموستایه‌کی شاره‌زا که به جوانی حه‌ق و ناحه‌ق
له روانگه‌ی شه‌رعی خوا له یه‌کتر جیا بکاته‌وه ،
بو‌یه نه‌و نووسه‌ر و بیرمه‌ندیکه گرنگیه‌که‌ی له
ده‌ره‌وه‌ی بازنه‌ی رینوینی ئیسلامی سه‌رچاوه
ده‌گریت.

شه‌ریعه‌تی پاش نه‌وه‌ی له سالی 1975 به به
فشاریکی نیو ده‌وله‌تی و به روولینانیکی
جه‌زائیری له زیندان نازادکرا، له سالی
1977ریگه‌ی پیدرا بچیت بو به‌ریتانیا و پاش سن
هه‌فته له‌شاری له‌ندن به کوژراوی له

شوققەكەى خۇيدا دۆزرايەو، تۆمەتبارى سەرەكيش لى كوشنتيدا دەزگارى ھەوالگىرى رژیىمى شای ئىران بو، بەلام بەرىتانيا بە فەرمى لى راپۆرتى نەخۇشخانەى (ساوت ھامبتون) رايانگەياندا كە ھۆكای مرنەكەى جەلتەيەكى كوشندەى دل بوو. ئىران رازى نەبوو پىشوازى لى تەرمەكەى بکات ، بۆيە تەرمەكەيان بۆ دیمەشق گواستەوو لى گۆرستانى (السيدة زينب) لى دیمەشق بە خاك سپىردرا، لەبەر ئەوئەش كە موسى الصدر - برادەرى گيان بە گيانى شەرىعەتى - نوپۇزى لەسەر جەنازەكەى كرد، رژیىمى شاه رەگەزنامەى ئىرانى لى ناوبراو وەرگرتەوو.

بۆ نووسىنى ئەم بابەتە بۆ زۆر سەرچاوەى جياوازلى نووسىن و چاوپىكەوتنى فیدىویى

گهراومه تهوه، له کاتي چاپکردنی زنجیره که

ناماژ هیان پی ده کهم.

إحسان برهان الدین

25-12-2016 سلیمانی